

Carl THEIMER (1823-1870)

Carl Theimer je významným členem okruhu Mendelových kolegů. Spoluzakládal společně s Mendelem Přírodozumný spolek v roce 1861. V roce 1865 předsedal ve funkci viceprezidenta spolku únorové a březnové přednáškové schůzi, na kterých Mendel referoval o svých objevných pokusech s hybridy hrachu. Theimer se věnoval studiu hybridů rostlin v rámci systematiky rostlinných druhů, ve které vynikl a stal se uznávaným systematikem. Patřil k deseti farmaceutům, kteří s třiceti přírodovědci vytvořili Přírodozumný spolek, kde věda nesloužila výslovně hospodářským cílům, ale byla ve službách výuky a výzkumu, který vytvářel prostor pro inovace. Jak se ukázalo u Mendelovy práce, její zdánlivou okamžitou nevyužitelnost v praxi jeho vynikající teorie nevykompenzovala a principy přenosu dědičných elementů z generace na generaci byly pochopeny až při jejich konkrétní manipulaci v následujícím století.

Theimerovy poznatky o vzniku bastardů v přírodě představovaly sukces tehdejší nauky o hybridech. Theimer byl součástí mainstreamu nauky o rostlinné říši, která se rozvíjela v kontextu tzv. přírodní síly a učení o pratypu (Urtypus), kterou Mendel odmítal přijmout. Čím se tedy Theimer zasloužil o své zařazení do Mendelova vědeckého kolegia? Je to jeho falzifikace všeobecně přijímaného tvrzení, že hybridy jsou neplodné. Jinak by Mendelova práce mohla být odmítnuta hned na svém počátku tvrzením, že stojí na mylných základech.

Theimer prováděl svůj botanický výzkum nejen v okolí Brna, ale rozšířil ho na celou Moravu. Podnikal četné průzkumné exkurze, o kterých referoval na schůzích Přírodozumného spolku. Všechny rostlinné exempláře, které shromáždil, věnoval Přírodozumnému spolku. Jeho herbář byl tak rozsáhlý, že velké soubory rostlin byly poskytnuty školám pro výuku. V souvislosti s jeho sbírkami hybridů poukázal sekretář spolku Niessl na důležitou skutečnost, že početnost vzniku hybridů nemá žádný vliv na ustálení hybridů a jejich přeměnu ve stálé rostlinné druhy. Touto problematikou se ve své práci zabýval Mendel a věnoval jí drobnou spekulaci, ve které referoval v kondicionále, a sledoval ji až do konce svých pokusů, aniž by se s ustáleností hybridů (Konstantgewordensein) v nějakém případě setkal.